

Zápis:

Elektrická energie

Přečíst učebnice strany 115 – 117 a zapsat závěrečné shrnutí z modrých rámečků na stranách 116 a 117.

Video o elektrické energii: https://youtu.be/fltSjfZT3_g

Stručný souhrn, co ve videu najdete:

Označení elektrické energie je E a jednotka J . Jiná možná jednotka je Wh , což je energie získaná při výkonu $1 W$ po dobu $1 h$, což je $1 W \cdot 3 600 s = 3 600 J$. Větší jednotky (ve kterých se měří například energie odebraná z elektrické sítě) jsou kWh ($1 000 W \cdot 3 600 s = 3 600 000 J$) nebo MWh ($1 000 kWh = 1 000 000 W \cdot 3 600 s = 3 600 000 000 J$).

Vzorec pro výpočet elektrické energie je $E = P t = U I t$, kde U je elektrické napětí, I je elektrický proud a t je čas.

Elektrická energie odebraná ze sítě se měří elektroměrem – obvykle v kWh . Pozor, u mechanických elektroměrů jsou celé kWh označovány černě a tisíce kWh červeně (člověk by to skoro čekal obráceně...).

Příklady:

- 1) Kolik energie odebere ze sítě spotřebič, který má výkon $1000 W$ a pracuje po dobu $30 s$?
- 2) Kolik energie odebere ze sítě spotřebič, který má výkon $2 kW$ a pracuje po dobu 2 minut?
- 3) Kolik energie odebere ze sítě spotřebič, pracující při napětí $230 V$, proudu $2 A$ po dobu $100 s$?
- 4) Jaký výkon má stroj, který ze sítě odebere energii $200 kJ$ za dobu $100 s$?
- 5) Jaký je proud dodávaný stroji, který pracuje při napětí $230 V$ a odebere energii $23 kJ$ za dobu 1 min a $40 s$?

Výsledky z předchozího týdne: https://stareye.rajce.idnes.cz/2004_korona_pracovni_album/1439998912

Odpovězte si na otázky:

Jaké je označení veličiny energie?

Jaká je jednotka veličiny energie?

Jaký je vzorec pro výpočet elektrické energie při známém napětí, proudu a času?

Jaké jsou větší jednotky než základní jednotka pro elektrickou energii?

Kolik joulů odpovídá energii $1 kWh$?

Jak / kde lze skladovat elektrickou energii?

Jakým zařízením se měří odebraná energie z elektrické sítě?

Případné dotazy zasílejte na email jan.fator@zskocho.cz.

VY JSTĚ TĚDA NATVRDLÍ! ENERGIÍ JSME ZDRAŽILI, VY JI ŠETŘÍTE, TAK JSME VÁM JI ZASE MUSELI ZDRAŽIT. TO JE TAK TĚŽKĚ POCHOPIT!?

Odpovědi z předchozích týdnů na dalších listech.

Řešení otázek z minulých týdnů. Někdy to nejsou jediná možná řešení.

Jaká je jednotka elektrického odporu?

Ohm, Ω

Jaké je označení veličiny elektrický odpor?

R

Jakým přístrojem měříme elektrický odpor?

Ohmmetrem

Jak se mění odpor vodičů, pokud roste jejich teplota?

Roste.

Jak se mění proud procházející vodičem, pokud jeho teplota roste?

Klesá.

Kdy nejčastěji praskne žárovka a proč?

Při rozsvícení. Její odpor je mnohem menší, nežli je poté, kdy svítí a tedy jí protéká na počátku větší proud.

Co se děje s teplotou vodiče, když jím začne procházet elektrický proud?

Roste.

Jaký je důvod zvyšování elektrického odporu z hlediska struktury kovu (uspořádání atomů)?

Atomy více kmitají a tím znesnadňují průchod elektronů vodičem.

Jaké jsou meze platnosti Ohmova zákona?

V malém rozmezí teplot, například pokud na vodiči udržíme ruku, aniž by nás spálil (což ale nedoporučuji).

Co jsou polovodiče?

Látky, které s rostoucí teplotou snižují svůj elektrický odpor.

Jak se vypočítá celkový odpor u sériového zapojení rezistorů (vzorec)?

$$R = R_1 + R_2 + \dots$$

Jak se vypočítá celkový odpor u paralelního zapojení rezistorů (vzorec)?

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \dots$$

Která veličina (proud nebo napětí) má stejnou hodnotu na všech rezistorech u sériového zapojení?

Proud.

Která veličina (proud nebo napětí) má stejnou hodnotu na všech rezistorech u paralelního zapojení?

Napětí.

Jaká je velikost výsledného odporu u sériového zapojení rezistorů v porovnání s velikostmi jejich odporů?

Větší nežli velikost odporu každého rezistoru.

Jaká je velikost výsledného odporu u paralelního zapojení rezistorů v porovnání s velikostmi jejich odporů?

Menší nežli velikost odporu každého rezistoru.

Kterým rezistorem bude procházet větší proud u paralelního zapojení rezistorů?

Tím s menším odporem.

Kterým rezistorem bude procházet větší proud u sériového zapojení rezistorů?

Všemi stejný.

Na kterém rezistoru bude větší napětí u paralelního zapojení rezistorů?

U všech stejné.

Na kterém rezistoru bude větší napětí u sériového zapojení rezistorů?

Na tom s větším odporem.

K čemu používáme potenciometr?

Ke změně proudu obvodem.

Jaká je schematická značka potenciometru?

Jako rezistor, ale se šipkou mířící zhruba doprostřed. Starší značka měla šipku přeškrtnutou přes značku rezistoru.

Jak se jmenuje pohyblivá součást potenciometru?

Jezdec.

Který ze zdrojů energie má menší vnitřní odpor – plochá baterie nebo akumulátor automobilu?

Akumulátor automobilu.

Který ze zdrojů energie je schopen dodávat větší elektrický proud – plochá baterie nebo akumulátor automobilu?

Akumulátor automobilu.

Kdy nastane zkrat?

Pokud zapojíme obvod bez spotřebiče (jeden z možných příkladů).

Jaký je zhruba zkratový proud u olověného akumulátoru automobilu?

Velké desítky až stovky ampérů.

Co se může stát, pokud je zkratový proud příliš veliký (desítky nebo stovky ampér)?

Dojde k přepálení pojistek, vypnutí jističů, zahřívání či tavení přívodních kabelů...

K čemu slouží pojistky nebo jističe?

K ochraně před proudem o vysoké hodnotě.

K zamyšlení:

Jaký vnitřní odpor má zásuvka (ve zdi)? V žádném případě ho nezkoušejte změřit!

Téměř nulový. Jsem rád, že mi nikdo neposlal výsledek pokusu :-)

Jaký velký elektrický proud můžeme odebírat ze zásuvky? Čím by tento proud mohl být limitován? V žádném případě ho nezkoušejte změřit!

Teoreticky neomezeně velký, prakticky obvykle 10 A nebo 16 A v běžné domácnosti.

Proud je limitován jističem.

Jak se schematicky značí zdroj elektrického napětí?

Krátká a dlouhá čárka příčně přes elektrický obvod...lepší se podívat např na stranu 110 úplně nahoře.

Jak se schematicky značí zdroj vytvořený sériovým zapojením zdrojů?

Zkopíruje se několik obyčejných zdrojů za sebou...třeba na straně 111.

Které póly zdrojů se vždy spolu spojují při sériovém zapojení zdrojů?

Kladný a záporný od různých zdrojů.

Co se stane, pokud bychom při sériovém zapojení spojili kladný pól prvního článku se záporným pólem posledního?

Zkrat.

Jaká je výhoda sériového zapojení zdrojů?

Dostaneme vyšší napětí.

Proč někdy zapojujeme zdroje paralelně?

Abychom dostali vyšší proud.

V čem je riziko paralelního zapojení zdrojů?

Při nestejném napětí hrozí jejich vzájemné vybíjení a přehřátí. Každopádně dojde ke ztrátě elektrické energie.

Co se stane při paralelním zapojení zdrojů s nestejným napětím?

Stejně jako v předchozí odpovědi.

Spojují se paralelně běžné zdroje, monočlánky? A proč? (Odpověď určitě není jen jediná možná.)

Ne. Odpověď je výše.

Jak se označuje veličina výkon?

P

Jaká je jednotka veličiny výkon?

W

Jaký je vztah mezi výkonem, napětím a proudem?

$$P = U I$$

Které zařízení má větší příkon – klasická žárovka nebo diodová svítidla?

Klasická žárovka.

Které zařízení má větší příkon – úsporná žárovka nebo svítivá dioda?

Úsporná žárovka.

Které zařízení má větší příkon – televizor nebo sekačka na trávu?

Sekačka na trávu.

Které zařízení má větší příkon – fén nebo elektrický kotel?

Elektrický kotel.

Které zařízení má větší příkon – žehlička nebo rozhlasový přijímač (rádio)?

Žehlička.

Které zařízení má větší příkon – kalkulačka nebo úsporná žárovka?

Úsporná žárovka.

Které zařízení má větší příkon – lednička nebo pračka?

Pračka.